



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Praedicatione Verbi Dei; Et Prædicatore eius in Ecclesia deputando.
Cap. Decimvmoctavvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

religione christiana, & tex. clem. 1. de mag. statuit verti libros de lingua hebraica, arabica, caldea in latinum, nō de lingua latina in vulgare. † Quod autem sit malum, & perniciosum experientia visum est, cum vsus sacrorum bibliorum cūctis passim sit permissus, vt inde potius detrimentum, quam vtilitas sit orta, quare qui sine licentia in scriptis ab episcopo, vel ab Inquisitore Biblia in vulgari tenuerit, absolutionem peccatorum

non habeat, nisi ipsis ordinarijs redditus: & librarij puniantur arbitrio episcopi, idque etiam in regularibus a suis praelatis, iuxta quartam regulam Indic. prohib. & hanc lectionem bibliorum in vulgari multum detestatur Arnol. Alber. de agnoscen. assert. cathol. & hæret. q. 28. nu. 34. appellans translationem damnosam, & periculofam, & dictum Arnaldi adducit nouissime Iacob. Menoc. conf. 82. nu. 111. cum seq.

DE PRAEDICATIONE VERBI DEI; ET
Prædicatore eius in Ecclesia deputando.

CAP. DECIMVMOCTAVVM.

S V M M A R I V M.

- | | | | | |
|----|---|----|--|--------------------------------------|
| 1 | Prædicatio quam sit necessaria populo Christiano. | 15 | Prædicatores non debent intrare in subtiles quæstiones. Nec detrahere praelatis ecclesiarum, nu. 16. | |
| 2 | Prædicatio est præcipuum munus episcopi. | 17 | Prædicator circa officium suum potest in multis peccare. | |
| 3 | Christus fuit prædicator. | 18 | Peccatores fugiunt audire verbum Dei, nu. 19. | |
| 4 | Prædicandi septem sunt modi. | 20 | Resurgimus a peccatis plerumq; ob timorem. | |
| 5 | Prædicatoris conditiones quæ sint. | 21 | Prædicatio verbi Dei quare audiatur. | |
| 6 | Prædicator debet esse vox. | 22 | Christianus non debet esse otiosus in fide, sed operari. | |
| 7 | Silentium est fugiendum a prædicatore. | 23 | Norma prædicatorum quæ sit. | |
| 8 | Prædicatores a quibus debent cauere. | 24 | Prædicator debet prædicare a quatuor partibus Mundi, sicuti sunt quatuor venti. | |
| 9 | Facta debent correspondere verbis in prædicatore. | 25 | Venti principales quid significat. ibi. | |
| 10 | Prædicandum quibus non est. | 26 | Fructus prædicationis qui sint. | |
| 11 | Prædicator ad quid debet esse intentus. | | 26 | Gladius dicitur verbum Dei, & quare. |
| 12 | Nullus potest affirmare in hac vita se saluum fore. | | | |
| 13 | Dimitte nobis debita nostra, etiam iusti dicunt. | | | |
| 14 | Huomini tria sunt necessaria ad salutem. | | | |

Verbum

- 27 Verbum Dei dicitur illuminatiuum. 30 Prædicator quando puniatur ab episcopo.
 28 Viri idonei debent assumi ad onus prædicationis.
 29 Prædicator debet examinari ab episcopo, & approbari in scriptis. 31 Prædicator silet episcopo prædicante, vel coram se prædicare faciente.

Selectio sacræ scripturæ in ecclesia Dei utilis est, vt supra diximus. † Prædicationis verbi Dei etiam redditur necessaria populo Christiano. iuxta dicta in Conc. Trident. sess. 5. de reform. cap. 2. nec minus expedit prædicationis Euangelij, quam ipsius lectio. & S. Augustin. recitatus a Grat. in cap. interrog. 1. q. 1. non est minus verbum Dei, quàm corpus Christi, scilicet quo ad efficientiam, vt bene declarat S. Antonin. in sum. 2. p. tit. 9. cap. 1. per totum, quia sicut cibo materiali corpus reficitur ita, & anima spiritali cibo, quod est verbum Dei, recreatur. Abb. in c. inter cætera, de offic. ord. Alphon. Aluar. in suo Specul. cap. 11. non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Matt. c. 4. & Maria sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius. Luc. c. 10. † Prædicationis exinde dicta est esse præcipuum munus episcopi, sic dicitur in c. 20. Conc. 4. Carthag. vt episcopus nullam rei familiaris curam ad se reuocet, sed vt lectioni, & orationi, & verbi Dei prædicationi tantummodo vacet: & clarius sess. 24. Conc. Trid. de reform. gener. cap. 4. in princ. & in eius consecratione iuxta ritum Pontificalis libri fol. 31. accipe Euangelium, & vade, prædica populo tibi commisso Apost. in prior. ad Tim. 4. prædica verbum, in ista opportune, importune: imo proprium ipsius de prædicationis mini-

sterio cogitare semper, dicit beatus Greg. lib. 1. epist. 39. Do. Archiepisc. Bracha. de morib. prælat. c. 7. Frat. Ludou. Granat. de off. past. 2. p. c. 6. fol. 26. † Ex quo apparet quam magnæ sit huius officii prædicationis auctoritas, & præeminentia, cum Christus Saluator noster fuerit Prædicator. cap. cum ex iniuncto, de hære. vnde & prophetæ, & Angeli prædicatores dicuntur, probat Flor in 3. tit. 18. cap. 3. & Ioannes Baptista, ego vox clamantis in deserto, dirigite vias domini. Io. c. 1. S. Bernar. super cant. ser. 22. Christus factus est nobis sapientia in prædicatione, iustitia in absolute peccatorum, sanctificatio in conuersatione, quam habuit cum peccatoribus. fuit enim facundus in suauitate sermonum, & morum suorum. serm. 31. ipse namque est sapientia patris Luc. c. 11. ad Coloss. cap. 2. † & licet dom. Flor in 3. tit. 18. c. 5. conetur demonstrare septem modos prædicandi, seu procedendi in prædicatione, per expositionem Euangelij, & epistolæ, de die secundum morem antiquorum, ite sumendo auctoritatē a sacra scriptura pro themate sermonis, qui modus hodie adhuc a multis seruatur. Tertio per distinctiones, & est facillimus modus, item per assignationem multiplicationis effectuum discurrendo propositiones, causas, & gradus. & per thema Euangelij, ad illud de die, ad quod multū iuuant figuræ veteris testamenti,

stamenti: & per interpretationē, & expositionē nominis, vt si de aliquo festo agatur, q̄ & primi prædicatores obseruabant. 7. per curiositatem moralē, seu per moralitatē sequēdo exēpla in vnoquoq. casu. vide ibidē. Hodie tamen varie obseruatur secū dū qualitātē locorū, & personarū, vt in multis conspicimus, & vidimus, sicuti in libris magni illius concionatoris verbi Dei episcopi Bitontini Frat. Cor. Mussi. Vltimo, & melius sequendo apostolorum institutū eis a Christo datū, vt Deo commendantes ab ipso sperēt, quid influat cordibus ipsorum, vt populū spiritualiter pascant. Matth. c. 10. Nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini, dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini, non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis. Et c. 12. apud Luc. Ponite ergo in cordibus vestris non præmeditari, quēadmodū respōdeatis: ego enim dabo vobis os, & sapiētīā, cui nō poterūt resistere, & contradicere aduersarij vestri. Et ad Hierem. c. 1. Ecce dedi verba mea in ore tuo. Isai. c. 49. posuit os meum quasi gladiū acutū: Ex quo Dauid in suorum psalmodiū initio rogabat dominum, vt aperiret labia eius, quod per orationem & viuam fidem assequitur. Vt autē officiū suū quilibet prædicator adimpleat, dicit Aluar. Pelag. de plant. eccl. lib. 2. c. 4. debet versari in docēdo verbo, & opere. Primo q̄ habeat interiorē charitatē ardētē, exteriorē vitā lucentē: nā cuius vita despicit, eius prædicatio continetur. c. porro. 3. q. 7. item q̄ accipiat tempus opportunū, locum, & qualitatem audientium, sapientibus scilicet

alta prædicando, simplicibus plana, docēdo vtilia, non fabulas, figurata poetarū allegorice interpretādo. August. lib. 2. de doct. Christ. c. 17. & inquit Arnal. Albert. de hæret. quæst. 28. nu. 33. qui in ecclesia Dei ad populū declamat, det operā, vt præceptis respondeant opera: qui enim fecerit, & docuerit, magnus vocabitur in regno cœlorum, & qui docet, debet vitare omnia verba, quæ non docent: & vt ad intelligentiam veniant audientes. August. eod. tract. lib. 4. c. 10. & c. 30. Vnde primū oriet Deum, vt sermonē bonum præbeat ori eius & audientes cū fructu sumant, & cū bene agit melius docet, cum in omni ecclesiastico doctore quæramus, quid sequatur, quid doceat, quomodo dicat, quomodo viuat, spiritu feruenti prædicetur, vt nō ipse, sed Spiritus sanctus videatur eloqui, alias inquit Gregor. in Moral. Verba, quæ de frigido corpore proferuntur, nequeūt inflāmare creditores ad supernū desiderīū, vnde loquat cū auctoritate, vt non sua verba, sed domini dicat. Matth. c. 10. Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine. eod. c. cum ex iniūcto. Hierem. c. 1. Ecce dedi verba mea in ore tuo. & exēplo ipsius. Io. c. 8. A me ipso facio nihil: sed sicut docuit me pater, hæc loquor. & c. 7. mea doctrina non est mea, sed eius, qui misit me: nec prætermittat reſtitudinem sermonis, & intentionis, vt nō aliud intēdat, nisi salutē audientiū, ne ambitio in eo notetur, vt ingemiscēs de aliquibus dicit ipse Arnald. Albert. ead. quæst. 28. & nume. alleg. cum scientia competenti, ne ipse erret, & alios in laberinthum adducat, nam vani sunt omnes homi-

nes,

nes in quibus non est scientia Dei. Sap. cap. 13. capiens opportunitatem temporis, nā dicitur eccl. c. 2. Ex ore fatui reprobabitur parabola, non enim dicit illam tempore suo. & c. 8. omni negotio tempus est, & oportunitas, nec sit sine gratia adiutrice. quia prædicatio non est fructifera sine gratia Dei: de qua dicit Apost. ad Colloffenf. cap. 4. sermo vester semper cum gratia sale sit conditus: non enim ignorare debet operum nostrorum sine gratia Dei imbecillitatem: dicit namq; ipse dominus in euang. Ioann. 15. Sine me nihil potestis facere. & in vlt. ad Cor. cap. 3. non quod idonei simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est. & in prior cap. 15. gratia autem Dei sum id quod sum. Augustin. de ecclesi. dogmat. cap. 42. cum duobus sequen. ex Concilio Arausic. canon. 6. & 7. & sess. 6. Conc. Trident. de iustifica. cap. 16. † Si enim prædicator est, vox est, id est Christi, cum quo debet se conformare. Ioan. 1. ego vox clamantis in deserto. ad tit. cap. 2. tu loquere, quæ decent sanam doctrinam: cum manifestauerit Christus verbum suum in prædicatione. 8 cap. 1. & 2. ad Tim. 4. opus fac euangelistæ, & quisq; euangelij prædicator, ita debet in ecclesia laborare, vt defuncto fratri, id est Christo, suscitetur semē qui pro nobis mortuus est, & q̄ suscitatum fuerit eius nomen accipiat. octaua quæst. prima c. olim. & Isa. c. quinquagesimo, dominus dedit mihi linguam eruditam, vt sciā suscitare eū, qui lassus est verbo. sic. n. sibi prodest, & ecclesiæ, & tunc utroq; 7 pede erit calciatus. † Et eum prædicatoris nomen sortitur, caueat tacere,

tempus est loquendi, dicit Apost. ad Cor. vā enim mihi si non euangelizauero. Isai. cap. 6. vē mihi quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum. & Hierem. cap. 48. maledictus, qui opus domini facit negligenter: & si Paulus formidabat, quanto magis alius exiguus. 43. dist. cap. dispensatio: in de conqueritur dominus apud Hierem. thren. 4. paruuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis. ead. sess. 5. cap. 2. 9. id vero. Isai. cap. 58. clama ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelere eorum, & domui Iacob peccata eorum & indiscretum silētium, eos, qui erudiri poterant, in errore dereliquit cap. sit rector. 43. dist. vbi sub dit. tex. sæpe namque rectores inprovidi humanam ammittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimescunt, & iuxta veritatis vocem. Ioan. c. 10. nequaquam gregis custodiam pastorū studio tenēt, sed mercennariorum vice deseruiūt, qui veniente lupo fugiunt, dum se silentio abscondunt, quos Dominus Canes mutos non valentes latrare dicit. Isai. cap. 56. & in dicto capit. sit rector. † Caueat autem quisque prædicando, ne dictis suis falsitatem immisceat, adulationem fugiat, dicto cap. dispensatio, circa finem, eo magis arrogantiam, ne odibilis fiat, & fructus operum perdat. scandala, dissensiones, æmulationes vitentur, ex quibus multa mala sequuntur, dū fauendo vni opinioni alteri detrahat, in extrauag. Sixti IIII. graue nimis, superfluitatem, & leuitatem, ne imitetur? Sed omnes studeant populum ad lachrymas de peccatis suis, non ad risum ducere, indiscretum sermo.

fermonem numquam proferendo, neque multum proprio sensui innitendo, de constit. c. ne innitaris. Flor. eod. c. 18. c. 4. † Nec debet esse alienum a vita prædicatoris, q̄ ipse prædicat, ne sit illud euāgelij in eo. Matt. c. 23. dicunt, & non faciunt. Populus .n. accrescit in fide ex factis, potius quam ex verbis, incertum namq. loquitur, cum aliud loquitur, & aliud facit, sicut incertam vocem det tuba (dicit do. Petr.) quis se præparabit ad bellum. 1. ad Cor. c. 14. populus ipsa facta sequitur, quia de factis raritas maxima, de verbis autem semper fit copia. Vnde plus est quid facto explicare quam verbo. Abb. in c. dilecti filij. n. 4. de appell. & voluntas potius datur intelligi facto, quā verbo. ff. de edil. edic. l. si tamen. §. ei. & verba plerumq. contra intentionē proferunt, deci. in l. non vult hæres ff. de reg. iur. & dixit not. Phi. 10. Ethi. q̄ verba nō faciūt nos bonos (scilicet solum) sed facta eis referre, & si concordant cū operibus verba, recipere illa oportet: sin vero discordant, rationem requirere, sed dominus præcepit. Matt. c. 23. omnia quæcumq; dixerint vobis seruate, & facite, secundū vero opera
 20 eorum nolite facere. † Detractores cū viderit prædicator, fugiat eis prædicare. Matth. c. 7. Nolite sanctum dare canibus, neq; mittere margaritas antē porcos, curiose proponentibus non respōdere, sicuti de illo curioso & molesto, qui interrogauit magnū virum, quid faceret Deus in qualibet hora diei. Vnde Christus Herodi interroganti respōsū non dedit. Matt. cap. 23. aut verbo Dei insidiantibus Psal. 38. posui custodiam ori meo, cum consisteret peccator aduersum

me: Obsinatis, quia non recipiūt verba prudentiæ Prouer. 18. nisi dixeris ea. quæ versantur in corde suo, id est, quæ sunt beneplacita eis: sed qui est Christi, verba Christi loquitur, & qui ex Deo est, verba Dei audit. Io. c. 8. de quibus dicitur cor durum male habebit in nouissimo. eccl. c. 3. Iob. cap. 41. cor indurabit quasi lapis, & stringetur, quasi malleorum incus, quibus in malitia obstinatis Deus nō misereatur, quoniam Christum absoluisse mortuos in errore non legimus. facit 24. q. 4. c. legatur. & in pænis continuis restant, ex quo noluerunt consilij salutaribus sanari. 47. dist. cap. quo ad nos, & quib⁹ est sine fine mors perpetua. August. in Enchir. ad Laurent. cap. 92. & cap. 93. non enim acquieuerunt, sed iniquitati crediderunt, unde iram, & indignitatem habent reportare S. Tho. cont. gent. lib. 3. c. 140
 11 cū seq. † Ideo ipse prædicator ad hoc sit intentus, vt animas Deo acquirat, vnde non debet in totum studere verborum elegantiæ, vt habet in Cōc. Remens. c. 11. refert suo. par. 6. c. 198. studendo communi linguæ, quia ille est verus doctor, qui prædicando lachrymas, non ritum mouet, qui corripit peccatores, & nullū beatum, nullum felicem dicit. Isai. cap. 3. Popule meus, qui te beatum dicunt, illi te decipiunt, & viam gressuum tuorū dissipant. Inde sapiēs ille Solon Atheniensis ad Cresum Regem se felicissimum iactantē respondit, neminem in hac vita o Rex beatum dixeris, quod paulo post expertus est ipse Rex, cū ex excelsō sui regni folio deiectus in ditionē Cyri Regis deueniret, profuit tñ sententia in Solonis, quia eodem exemplo commotus Cy

rus, liberum dimisit pacatis rebus, sic vadunt res mundi, quod demonstrat Franciscus Petrarca in primo de mort. cap. ponens versus.

*Iuieran quei, che fur detti felici,
Hor sono ignudi, miseri, & medici.*

Imitatus Ouid. lib. 3. Metamor. eandem sententiã in Cadmo ponentem.

Sed scilicet ultima semper.

*Expectanda dies homini est, dici-
que beatus.*

*Ante obitum nemo, supremaq; fu-
nera debet.*

Non enim potest quis in hac vita certitudinaliter scire se esse in gratia Dei, quamuis coniecturaliter ex operibus possit conijci. in Conc. Tri. sess. 6. de iustif. c. 9. in fin. verb. beat. Vincent. ordi. præd. in ferm. de sanct. syl. 12 in princ. † Cum enim christianus in hac vita, sit vt viator, potest ad bonũ & ad malũ verti, (& vtinã nõ potius ad malũ) ideo nõ est affirmare, quẽ saluum esse, vt est dictum, & Menochius alleg. conf. 82. Nescit homo in hac vita, an amore, vel odio dignus sit. eccl. cap. 9. nescit finem suum, iustus perit in iustitia sua, & impius multo viuit tempore in malitia sua. ibid. c. 7. quoniam omnis hominum vita non humana iudicio examinanda, & iudicanda est: sed Dei, qui illuminabit abscondita tenebrarũ, & manifestabit consilia cordiũ. ad Ro. 6. ead. sess. de iustif. c. 16. in fi. Nam si quis dixerit se non habere peccatum se ipsum seducit, & veritas non est in eo: Ioan. in sua prior. c. 1. August. contr. Pelag. c. 3. lib. 3. & de eccles. dogmat. c. 35. & de futura Beatitudine non potest esse certitudo scientiẽ sed credulitas tantũ, illũ fore salũ. Innoc. in c. fi. vers. illud autem de iur.

cal. omne autẽ est ex gratia Dei, cum quos vocauerit, hos, & iustificauerit: nõ enim sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. ad Rom. c. 8. Ideo resoluitur dubiũ secundum Theologos. Aut quæritur certitudine morali, aut scientiæ externæ, & internæ, aut vero certitudine fidei, quæ nõ potest. Immo asserere quẽ iustũ certo scire se esse in Dei gratia, & securum de vita æterna, in hæresim Lutheri incidit. cõtra quã est determinatio sanctæ ecclesię in Conc. Trid. sess. 6. de iustif. c. 12. Nemo quoq. (inquit) quam diu in hac mortalitate viuitur de arcano diuinę prædestinationis mysterio vsq. adeo præsumere debet, vt certo statuatur se omnino esse in numero prædestinatorũ &c. & can. 15. si quis dixerit hominẽ renatũ, & iustificatũ teneti ex fide ad credendum se certo esse in numero prædestinatorum, anathema sit. In Conc. Mileuit. c. 6. vbi recitatur dictum Apost. Io. 1. c. 1. vide citatos per Menoc. eod. conf. 82. nu. 5. & num. 13 57 cũ plur. sequent. † Inde August. eod. tract. de eccl. dogmat. c. 36. affert illam sententiam veram, quod iusti omnes veraciter pro se ipsis et dicant supplices ad Deũ. Dimitte nobis debita nostra. & Conc. Trid. adducta sess. 6. ipso tit. c. 11. nam iustorũ illa vox est, & humilis, & verax. dimitte nobis debita nostra. ex Matth. c. 6. Luc. cap. 13. Mart. Nauar. de horis can. cap. 9 nu. 165. & in c. vnum orarium. §. nomine. 25. dist. vbi Hier. contra naturam esse dicit, aliquem esse sine peccato, & melius in c. de quotidianis, in prin. de pœnit. dist. 3. ad Rom. cap. 5. Propterea sicut per
vnum

vn̄um hominē peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, ita & in omnes homines mors pertransit, in quo omnes peccauerūt. *sess. 5. eiusd. Conc. de pecc. origin. §. si quis Adæ. sess. 6. de iustifi. c. 1. † Prædicator itaq. sollicitus esse debet pro salute audientiu in his explicadis, inuigilās omnes obseruare viā iustitiæ, & mandata diuinæ legis, cū homini tria sint ad salutē necessaria, a quibus pēdet tota lex & sciētia; scilicet credēdorū, desiderandorū, & operandorū: quia sine operibus fidē mortuā dicimus. *Iacob. c. 2. ead. sess. 6. c. 11. & can. 20. Prima scientia consistit in Symbolo; secunda in oratione dominica, & tertia in lege & in euangelio. Declarat Alphons. Aluar. in suo Specu. c. 50. 1. part. vers. 15. Quia Symbolū nihil aliud est, nisi breuis collectio credendorū facta ab Apostolis, cū in vniuersum mundū prædicaturi Christum Crucifixū vellent ire, a Spiritu sancto ducti. B. Clemens in epist. ad Iac. Frat. Dom. i. & August. de temp. in serm. 181. & Do. Card. Aracæl. in præfat. ad Symb. Apostol. Oratio dominica instituta ab ore ipsius Christi docētis Apostolos suos orare. *Matt. c. 6. continet summā petendorū. Augu. de bon. perfeu. & in Ench. ad Laur. c. 115. cū seq. Do. Card. Hofi in lib. confess. c. 54. Mart. Nau. in Man. latino. cap. 11. nu. 1. Gul. in suo ration. lib. 4. cap. 47. & infra in alijs libris seriosius continetur. de lege. Si vis ad vitam ingredi serua mādata, Omnia, quæ dixi vobis custodite. *Exod. c. 23. Deutoron. c. 28. in princ. qui euangelhū annuntiant, de euangelio viuunt. 1. ad Corin. cap. 9. Multa diserit idē Do. Card. Aracæl. in tract.****

de conf. euang. & infra latius de lege noua, quæ ad modū necessaria sunt scitu. † Sed aduertant ipsi prædicatores, ne in publicis cōcionibus intrent in subtiles quæstiones, ex quibus volando multos vidimus se ipsos fregisse, & frequentius Diabolus argumenta contrariæ partis infigit cordibus audientium, vt in multos labantur errores. Aduertit Arnald. Alber. de hæret. q. 13. nu. 19. Vnde ad Titum scribēs Apostolus dicit, stultas quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis deuita; sunt .n. inutiles, & vanæ. Et extat decretū Conc. Later. sub Leon X. sess. 11. neq. in ipsis popularibus cōcionibus disputet de conceptione Virg. Mar. in extrauag. Pij V. Pont. Max. incip. sup. specul. 1570. pont. sui an. 5. vide eundē Arnald. Albert. de hæret. q. 17. Nec in specie aliquem reprehendere; sed generaliter, ne scandala oriantur, & exemplo Christi, qui dixit; Vnus vestrum me traditurus est, non reuelando, & not. arg. c. 2. de offic. ordi. quē tex. allegat Cag. in l. si. nu. 55. C. de pact. † Idq. super omnia, ne prælati ecclesiarū detrahāt. not. in clem. religiosi. de priuileg. & excess. præl. Quia dicuntur ponere os in cœlū. 21. dist. cap. in tantum. Flor. eod. tit. 18. cap. 4. vers. 4. debet, & vide glo. in d. clc. §. quibus. in verb. detrahant. Cauendo in generali loquutione, ne nimis linguam protrahant, qui enim incōsiderate loquitur, sentiet mala. alleg. glo. Nauar. ibid. num. 142. Est namque detractio per se mala & damnosa, & offendens alios, mortalis idem Nauar. cap. 18. in princ. Vnde eccl. cap. 10. contra detrahentes secreto. Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus

minus habet, qui occulte detrahit; In cogitatione tua Regi ne detrahas, & in secreto cubiculi tui, ne maledixeris diuiti; quia & aues celi portabunt vocem tuam, & qui habet pennas annuntiabit sententiam; sibi detractio non prodest, alteri vero nocet. s^m philof. 2. Rhetor. c. 1. & in psal. 100. Detrahentem secreto proximo suo, hunc persequer. Et nisi christianus linguam suam refrenauerit, vana erit eius religio. 5. q. 5. c. in loco. Facit dictum Pij Papae. in c. nihil. de cōse. dist. 5. Nihil enim prodest homini ieiunare, & orare, & alia religionis bona agere, nisi mens ab iniquitate, & ab obtruncationibus lingua cohibeatur. † Vel retrahere parochianos ab ecclesia parochiali iuxta eandem. const. cle. in hoc. n. quis peccat sicuti in aliis enumeratis per Nauar. in Manu. c. 25. nu. 141. vt sentiens se esse in peccato mortali, & mētiendo maxime circa doctrinam fidei, vel dissuadendo decimarum solutionem ultra praedicta. Item si facetias, fabulas, aut quid ridiculum immiscerent ipsi praedicando, vel si praedicator aberraret a recto tramite iustitiae, desperationem audientibus inducens. De quo dicit dominus per Prophetam. in psalm. 9. Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum, vt recitat Bern. super cant. ferm. 62. circa finem. peccata, & scelera increpare praedicatoris officium est, & eis cominari poenas aeterni cruciatus; & quae maior poena, quae possit inueniri, est priuatio visionis Dei, in quo exultat Angelorum chorus, impii tradentur in ignem aeternum, vbi vermis eorum idest conscientiarum, non morietur, ignis non extinguetur. Bern. in lib. ferm. 41. Si enim obseruassent manda-

ta Dei, essent sine timore aeternae damnationis. Prou. cap. 4. Custodi praecipua mea, & viues. eccl. c. 8. qui custodierit praecipuum domini, non exprorietur quidquam mali. psal. 118. Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini. Quare? Quia custodiā legem tuam semper in seculum, & in seculum saeculi. Quia mandata tua exquisiui & custodiui legem tuam. Et si ipsi peccatores fugiunt audire verbum Dei, fugiant enim lucem. Ioan. 3. Qui male agit, odit lucem. Vnde Iob. cap. 24. Si subito apparuerit aurora, idest praedicator, arbitratur umbram mortis. Amos cap. 5. Odio habuerunt corripientem in porta, idest in ecclesia, & de quibus dicit psal. 106. Omnem escam abominata est anima eorum, & quorum reproborum tanta est peruersitas, vt non solum bene agere non cupiant, sed nec alios bene agere sinant, & id deterius cum omnino mali sint, vt boni tamen cupiunt, & volunt honorari. Vnde malos christianos peiores esse infidelibus, sanctus Aug. testatur super psal. 30 & contra eos corripientes insurgere graui odio videmus, tanquam si magna iniuria affecti essent, vt dicit Euaristus Papa. in cap. sunt nonnulli. 2. quaest. 7. & tex. optimus sacri Conc. Trid. sess. 13. de reform. c. 6. vbi verba ad episcopos diriguntur, & cuius tex. dispositionem nos ipsi, sicut multi alij experti sumus. † Et vtinam ex increpatione, & correctione ad viam veritatis redirent, cum saluari consilio non adquiescant. Hierem. c. 6. Et de his loquitur Aposto. in sua 2. ad Tim. cap. 4. Sanam doctrinam non ferunt, sed ad sua desideria coaceruant. Et iterum: Resistant

H veritati

veritati homines corrupti, mente re-
probi circa fidem. cap. nec mirum. 26
qu. 5. Sequuntur enim Diabolum,
qui malus est, nam malitiam Diabo-
lus fecit, quia Deus, qui vniuersalis
est conditor, nihil nisi bonum fecit.
August. de eccl. dogm. c. 60. & lib. 12.
de trini. c. 8. Agere malum non est a-
gere, sed deficere ab agendo, & in 4.
Hypogn. Omne malum non est natu-
ra, sed actus accidens defectu boni: &
omnis malus sui malefacti est autho.
de liber. arbit. lib. 1. c. 1. & in lib. d.
corr. & grat. c. 7. Mali ex quo nō per-
seuerant in bono, non sunt a massa
perditionis liberati: inter quos si in-
nocens versetur nec faciendo malū,
nec factum malum approbando, ad-
hibendo dilectionem corrigendi, ple-
nissimum officium castissimæ Inno-
centiæ, & diligentissimæ seueritatis
implet. cap. ita plane. 23. q. 4. Et ideo
mali non ducuntur, nec reguntur du-
ctu rationis; sed errore sensualitatis,
gl. ad Boet. de consol. philo. lib. 1. me-
tro. 3. in fine. † Sunt tamen aliqui au-
dientes narrari pœnas inferni, ignem
perpetuum, quod compūguntur, etsi
non amore, saltem timore arcentur a
peccādo, & retrahuntur ab erroribus,
licet proprium hominum perfectōrū
sit magis deduci ad virtutem amore
Iustitiæ, quam timore, iuxta illud vul-
gatum in ore omnium dictum.

*Oderūt peccare boni virtutis amore,
Oderūt peccare mali formidine penę.*
Quod ex Horatio, refert Arn. Alber.
de hæret. q. 31. n. 4. & eccl. c. 12. con-
surgent scilicet peccatores a peccato
ad vocem colubris, id est galli, qui Pe-
trum negantem ad lacrymas excita-
uit; cum postquā gallus cantauit, re-
cordatus verbi Iesu. Matt. c. 26. egref-

sus est foras, & fleuit amaræ. Et fre-
quentius in prædicationibus homi-
nes cōpunguntur, de consecr. dist. 4.
c. proprie in fine, & multa Aluar. Pel-
lag. de plant. eccl. lib. 2. c. 69. col. 7. &
hic metus peccandi propter gehen-
nam non est peccatum, vt hæretici
sentiebāt: sicq. definitum est in Cōc.
Tri. sess. 6. de iustifica. c. 8. & infra di-
ce nus. † Sed veritatem sectando au-
dire debemus libenter prædicationes
& ad id omnes hortari, vt per deside-
rium veniamus ad Deum clamantē.
Matth. c. 11. Venite ad me omnes, qui
laboratis, & onerati estis, & inuenie-
tis requiem animabus vestris: & cu-
pientes dissolui cum Apostolo, & es-
se cum Christo. Per mortē anima iu-
sti cōpleta pœnitentia ad cælū euo-
lat, hæreditatē sibi promissā, Beati. n.
mortui, qui in domino moriuntur.
Apoc. c. 14. & fiducia ad Deum, vt in
generali iudicio anima nostra cū cor-
pore glorificetur. Matt. c. 21. Voca o-
perarios, & redde illis mercedē suā.
De virtutibus igitur Christianus vadit
ad Paradisum, de vitijs, autē ad in-
fernū, sed virtus interior nō sufficit,
cū requiratur externa bona operatio.
† Non. n. iuuat christianū otiosū es-
se in fide, sed secundum veritatē san-
ctæ ecclesiæ ab omnibus tenendam,
cuiuslibet requiri, & quamlibet virtutē
interiorem, & et bona opera exte-
ra, sine quibus per fidem solam non
iustificabitur homo, eod. sac. Conc.
pœcitata sess. de iustifica. c. 10. & can.
6. vt diximus prius in famil. singul. in
l. f. num. 80. August. de fid. & oper. c.
14. ipsaque opera bona sunt ex gra-
tia, non gratia ex operibus. Idem
in epist. ad Paul. fol. 245. & in psal.
31. merces nostra gratia vocatur:
&

& præsumēti de operibus merces nō imputatur secundum gratiam. Et vide supra n. 14. absitq. nobis gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. ad Galath. c. 6. † Est ergo redeundo ad primam materiam, prædicatoris officium quatuor memorare semper in suis sermonibus. Primo beneficia nobis collata a Deo, cuiusmodi sunt creationis, redemptionis, iustificationis, & aliorum; quia cum in Christo renascamur, ab ipso iustificamur, ea quippe renascentia per meritū passionis eius gratia, qua iusti euadimus, nobis tribuitur, eadem scilicet. de iustif. cap. 3. Illum ergo imitando, qui solem oriri facit super bonos & malos. Item beatam vitam annuntiando, pœnas cōminando, & quarto vigilantiam recordando propter fragilitatem nostram, vt homo sciens se infimum, caueat cadere in profundum inferni. Quia si sciret patertam. qua hora fur veniret, vigilaret utiq; & nō sineret perfodi domum suam. Matthæ. cap. 24. Ideo qui perseuerauerit vsq. in finem, saluus erit, eod. 24 cap. † Et hoc ad similitudinē quatuor ventorum principalium; ab Oriente, à quo nobis omne bonū, ab Australi propter suauitatem, & lenitatem; ab Aquilonem propter timorē pœnarum; Hierem. c. 1. ab Aquilone pādetur omne malum, quod de Antichristo dicitur, qui est caput omnium reproborum. Itē ab Occidēte, qui inclinat infirmitates nostras, vt cognoscamus nos ipsos. Et de his quidem quatuor vētis habetur, lib. 2. Metaph. & c. 2. quid sit ventus, & spiritualiter interpretatur vanus timor, vana spes, vanus dolor, vanū gaudiū. Daniel. c. 8. Flor. in sum 4. par. ti. 14. c. 7. § 1. &

lib. 1. Paral. c. 9. Et dicuntur quatuor venti Cardinales. Cassan. in sua glo. par. 12. confido. 14. & Ezech. cap. 37. A quatuor ventis veni spiritus, & insuffla super interfectos istos, vt reuiuiscant; qui & reuixerunt, vbi resurrectio mortuorum optime notatur, & Apocalyp. c. 7. vidit Ioannes quatuor Angelos, scilicet tenentes quatuor ventos terræ. † Et cū sit admodum fidelis, & opportuna diuinorum eloquiorum prædicatio. Clem. 1. de mag. dom. Paul. de visit. 2. par. 2. q. n. 67. in si. fructus multi deducuntur, & aliqui enumerant nouem, scilicet q. frangit corda nostra per timorem, conterit per dolorē. ps. 50. Cor contritum, & humiliatū, Deus non despicies: Liquefacit per amorem. ps. 21. Factum est cor meū tamquā cera liquefcens, in medio ventris mei, id est, in parte sensitua, vt exponit D. Cardin. de Turrecr. Itē trahit cor nostrū sursum per desiderū. ps. 41. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus, per dilectionem scilicet, ps. 76. Memor fui Dei, & delectatus sū. Item viuificat, quia viuus est Dei sermo. ad Hebr. c. 4. sanat. ps. 106. Misit verbum suum, & sanauit eos; illuminat, iuxta alium psal. 118. Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. Et vltimo denique dicitur vulnerare amore, & timore, vt per primum operemur bonum; per secundum respiscamus a malo. Alios duodecim fructus, seu operationes adducit Florent. in secunda, titu. 9. cap. 1. §. 2. Vnde cum magna attentione est audiendum verbum Dei. † Quia dicitur sermo eius penetrabilior omni gladio, gladius verbū Dei.

Pfal. 149. ad Ephes cap. 6. cum conscientias audientium feriat, ut videant Christiani, in quo statu ambulēt: etsi negligenter audierint, non minus erunt rei, quam si corpus Christi sua negligentia in terram cadere permiserint. c. interrog. 1. q. 1. Vnde si dū profertur in ecclesia Dei verbum, quis egressus fuerit, excommunicet, de consecr. dist. 1. c. sacerdote. Nam Deus habet ministros, & vindices in eos, qui male agunt, & ponit Ambr. 29 in Homil. quæ legitur in dominica infra octau. Natiuit. domi. sicuti de iudice ministro legis. c. iudex. 23. q. 5. & cap. præced. qui malos percutit in eo, quod mali sunt. Et habet vasa interfectionis, ut occidat pessimos, minister est Dei. † Quod autem verbū Dei illuminet, patet etiā ex Bernard. dicente. Si tenebras ignorantie patetis audi, quid loquatur Dominus: aperit enim omnia sermo correctionis, c. in sacerdotibus, 61. distinctio. Item in prædicatione cognoscit homo peccata sua, sicut in speculo, & expulit omnes ignorantias: tanquam verissima scientia. Flor. vbi supra in 10. fructu. Verbum Dei infirmitati, ut virtus, ignorantie, ut sapientie apponitur, saper cant. Bern. serm. 36. in fin. August. in lib. de Corp. domi. recitatus a Grat. in c. intra. 1. q. 1. De virtute verbi Dei credendum est, quod in verbis Christi sacramenta conficiantur, cuius prius creantur imperio eius, utiq. verbo recreantur ad me- 28 lius. † Nunc igitur ex longo itinere 30 ad actum visitationis accedendo, videndum est, quod siue ad tempus, siue ad paucos dies assumi debeant viri idonei, qui in bono opere se habeant, & stare cœperint, & digni mit-

ti ad alios lucrandum. c. inter cetera de offic. ordin. alleg. sess. 5. c. 2. vbi intermissum est: Hoc officium episcopi per se suppleant, sin autem viros idoneos assumant, ne districte subiacent vltioni. Deputatus vero examinatur, si pie, sollicitè, ac deuotè hoc officium exerceat, catholicā fidē prædicet: & cum alijs fidem Christianam prædicare habeat, fecerit ipse primum professionem fidei, ut de lestore in c. præcedenti est dictū. † Nisi enim auctoritatem habeat in officio, qualiter adfiteret? Apof. ad Rom. c. 10. Quomodo prædicabūt, nisi mittantur, non autem a se ipso hoc munus prædicationis assumere potest, sed vbi prædicare voluerit, se præsentet episcopo loci, a quo examinatur, & approbetur, licentiamq. in scriptis obtineat, gratis ab ipso episcopo concedendam. Sic. n. cautum fuit in Conc. Later. sub Leon X. sess. 11. & a Conc. Trid. præfato. c. 2. §. si vero, & sess. 24. de reform. gen. c. 4. etiam in ecclesijs regulariū, qui vltra licentiam suorum superiorum, ab episcopo etiam loci habere licentiam debet. §. in ecclesijs. cap. 2. & eod. c. 4. nullus, dum dicitur. Nullus autem sæcularis siue regularis, etiam in ecclesijs suorum ordinū contradicente episcopo prædicare præsumat. Mart. Nau. in Man. c. 25. n. 143. vers. 4. suppleat episcopus negligentiam aliorū superiorum, si in parochialibus ecclesijs eis subditis prædicationē verbi Dei nō intro miserint. §. si quæ vero. † Et si quis prædictorū, (quod absit) assumptus ad hoc munus hæreses prædicauerit, puniatur secundū iuris dispositionē, aut loci consuetudinē, iuxta decretum eiusd. cap. secundo. §. si vero.

Si autem errores, scandalaq. in populo diffeminauerit, tam si prædicauerit in ipsis ecclesijs episcopi, quam regularium, ei prædicationis officium interdicitur. dicto §. si vero. Et quia solent laici in eos prædicatores insurgere falsis informationibus, dignus est, qui verbum Dei in ecclesia seminat, vt protegatur, & defendatur, quare procuret episcopus in fauore ipsorum prædicatorum, ne quis eorum calumniose, & iniurie vexetur, iniusteque molestetur; sed contra vexantes procedat. † Cum autem episcopi per se ipsos prædicant (vt tenentur) iuxta præfatos canones, vel publice coram se prædicare faciunt, alius prædicator ea hora silere debet per extrau. Bened. xj. inter cunctas, de priuil. §. caueant tamen, cum sit dignum minorem maiori, & inferiorem superiori in hac parte deferre. Ipsi etenim & omnes parochi in sua diocesi, & ecclesijs parochialibus, diebus Qua-

dragesime, Aduentus, Ieiuniorum, & Dominicis, festiuis, aliisque diebus hoc munus prædicandi impleant, adimplerique faciant, iuxta prædictum c. 4. sess. 24. & cap. 7. & sess. 22. de sacram. Miss. c. 8. Aliquem autem sub nomine regularium extra claustra, & obedientiam viuentem ad prædicandum, aut presbyterum secularem non admittat nisi fuerit notus, & moribus, & doctrina probatus, nec sub pretextu cuiuscunq. priuilegij, antequam sedes Apostolica consulatur, d. cap. 2. §. caueant præterea. Quæstoribus, & eleemosynariis omnino prohibendo hoc officium. §. quæstores Laicos retrahat etiam sub pœna excommunicationis, de hæret. cap. cum ex iniuncto, & de expensis prædicatori faciendis, eleemosynisque præstandis, aliisque necessariis attendatur consuetudo, quam vt laudabilem approbat canon eiusd. Conc. ead. sess. 24. cap. 4. &c.

DE POENITENTIARIO IN ECCLESIA

Cathedrali constituendo.

CAP. DECIMVMNONVM.

S V M M A R I V M.

- 1 **P**oenitentiarie officium magnū in curia Romana. Reformatū a Pio V. nu. 2. Philippus Boncompagnus Cardinalis Sancti Sixti magnus Pœnitentiarius laudatur, nu. eo.
- 2 **P**oenitentiarij deputati in ecclesijs vrbium a quibus absoluant.
- 3 **P**oenitentarius in ecclesia cathedrali deputandus est ex Conc. Trid. & is qualis esse debeat. nu. 7.
- 4 **E**cclēsia certos casus aliquibus reseruandos retinuit.
- 5 **E**piscopus habet potestatem reseruandi sibi casus, nu. eo.
- 6 **P**rebenda de proximo vacatura concedenda est Pœnitentiario deputato.

H 3 Pp